N. Szalontai e. megye levéltára 1875

24

A n.-szalontai ref. egyházmegye f. 1875-ik évi október 28-ik napján N.-Szalontán tartott

közgyülésének jegyzőkönyve.

Osváth Imre esperes elnöklete alatt

jelen voltak:

Egyházi tanácsbirák közül:
Nagy Sándor.
Szél Kálmán.
Csomor János.
Ferenczi Gedeon.

Világi tanácsbirák közül:
Lovassy Ferencz.
Ercsey Sándor.
Fónagy László.

Tabajdi Lajos aljegyző, Böszörményi Károly gyámintézeti, Nagy Péter házi pénztárnok, – továbbá lelkészek, tanitók, egyházi képviselők szép számmal.

Elnöklő esperes, buzgó könyörgés után, a jelenvoltakat üdvözlő beszédében kiemeli, hogy egyházmegyei gyülésünk két tekintetben jelentékeny időpontra esik; mert egyfelől a magyar protestáns egyház életében, a rohanva haladás, — és a positiv alapon épitő orthodoxia közt folyó küzdelemben, ez utóbbi irányzat napjainkban örvendetes terjedést vett, — s igy e. megyénk, mint a positiv alapon épitő evangeliumi irányzat hű követője, — megnyugvással tekinthet e végzetes küzdelem, óhajtva várt mielőbbi befejezése elé; — másfelől a vallásegyenlőség törvény által proclamált dicső elvének, — s a felekezetek teljes egyenjoguságának megvalósitását, most biztositottabbnak véli mint bármikor, — miután hazánk alkotmányos kormányának vezetése azon férfiu kezében van, — kinek neve, s közérdekü csüggedetlen munkássága, épen az ezen eszmék valósitásáért vivott győzelemben vált történelmivé; — kit is, mint e. megyénk nagyérdemü segédgondnokát, midőn távollétében is e. megyénk nevében mély tisztelettel üdvözöl: jelen e. megyei gyülést megnyitottnak nyilvánitja.

61. szám.

Előterjesztetett, hogy segédgondnok Tisza Kálmán országos teendői, — tanácsbiró Benedek Ferencz és Bölöny Sándor, családi gátló körülményeik miatt, e. megyei gyülésünkön meg nem jelenhetnek;

Sajnos tudomásul vétetik.

62. szám.

Olvastatott az egyházmegyei főjegyzőségre és egyházi tanácsbiróságra beadott szavazatok fölbontásával megbizott küldöttség első jelentése, melyből az tünvén ki, hogy a főjegyzőségre 34 szavazat, – tehát a kebelbeli gyülekezetek általános többsége Szél Kálmán szalontai lelkész s egyházmegyei tanácsbirót óhajtja az egyházmegye főjegyzőjeül, — a választás ez eredményét a gyülés tetszés nyilvánitások közt veszi tudomásul. — Az egyházi tanácsbiróságra beadott szavazatok azonban 11 lelkész között oszolván meg, mivel általános többséget senki sem nyert, szükségessé vált a másodszori szavazásra való fölhivása a gyülekezeteknek; a mikor szavazásra Ferenczi Gedeon f.-gyarmati, — Böszörményi Károly árpádi és Nagy Péter geszti lelkészek tüzettek ki, mint olyanok, kik a 11 közül viszonylag

legtöbb szavazatot nyertek. — A második jelentésben köztudomásra hozza a bizottság, hogy a viszonylag legtöbb, — az az 19 szavazatot másod izben is Ferenczi Gedeon f.-gyarmati lelkész nyerte el, mihez képest egyházmegyénk gyakorlata szerint tanácsbiróul tekintendő.

Nevezett főjegyző és tanácsbiró az elnökség által a hivatali eskü letételére hivatván föl

az esküt leteszik, a gyülekezetek megtisztelő bizalmát megköszönvén, hivatalos helyüket elfoglalják.

63. szám.

Tabajdi Lajos lelkész, — mint kiküldött, — beterjeszti véleményes jelentését a megvizsgált szakáli templom és iskola alap, — mint szinte a korábban ott járt küldöttség által zavarosnak talált egyházi számadások ügyében. — Bár a számadást — főként az egyház évenkénti rendes bevételei s kiadásainak és az alapitványi pénzeknek külön nem választott, együttes kezelése miatt — ő is hiányosnak, — s egész Gál Ferencz mostani lelkész szolgálata idejéig, — minden gyakorlatiságot nélkülöző modorban vezetettnek találta: — mind az által részint az 1866-ik évtől fogva Szakálban szolgált, s a vizsgálat idejére ott megjelent lelkészeknek, részint az ugyanazon időtől fogva alkalmazásban volt egyházgondnokoknak fölvilágositásai, jegyzéseket pótló előadásai nyomán megnyugtató tudomására hozza a közgyülésnek, hogy gyakorlati tájékozatlanságnak nyomai igen, — de hűtlen kezelésnek nyomai sehol sem mutatkoznak a számadásokban. — Mind az által a fentforgott zavarok ismétlődésének meggátlása, — s az alapitványi pénzek teljes biztositása szempontjából ajánlja, hogy mondassék ki, miszerint ezentul a templom és iskolai alap, az egyháznak minden más nemű jövedelmeitől elkülönitve kezelendő; — a kamat hátrányok behajtandók, s ezentul rendesen beszedendők; a hiányos vagy nem eléggé biztositott kötvények ujakkal s teljes biztositékot nyujtókkal kicserélendők.

Ehez képest a közgyülés elrendeli:

1-ör hogy a szakáli templom és iskola alap számadásai az egyház rendes bevételei s kiadásairól vezetett számadástól teljesen elkülönitve vezettessenek, s az egyház látogató küldöttségnek minden évben bemutattatván, az által megvizsgáltassanak s láttamoztassanak.

2-or. A befizetetlen kamathátrányok a jövő 1876-ik év martius hava utolsójáig minden adóstól beszedessenek, — szükség esetén bíróságilag is behajtassanak; azoktól, kik a kamatot csak bírósági meghagyás után fizetnék, a kamattal együtt a tőkét is bekövetelvén.

3-or. A netán még most is hiányos kötvények haladéktalanul ujakkal, — s teljes biztositékot nyujtókkal cseréltessenek ki, még pedig oly formán, hogy ha a kikölcsönzött összeg 100 frton alól van: biztos kezes, — ha pedig 100 frt vagy azon felyüli összeg: ez esetben ingatlanra való betáblázás követeltessék; és ez, a kikölcsönzéseknél, jövőre is szabályul tekintessék, s megtartassék.

Ha, — a mi valószinütlen — ily föltételek mellett az alapitványi pénz nem volna biztosan elhelyezhető: ez esetben takarékpénztárilag lesz az kezelendő.

64. szám.

Olvastatott, a 8·1875. számu e. m. végzés által, a tamásdai egyházban évek óta uralgó rendetlenség, viszásság és zűrzavar megvizsgálására e. megyeileg kiküldött bizottság véleményes jelentése; — melyben részletesen ki van mutatva, hogy mivel a Tamásdán lakó reformáltak, — részint az 1873-ik évi cholera miatt megfogytak, — részint a közelebbi terméketlen évek miatt elszegényedve, többen közülök elköltöztek, — általában pedig, a faizási jog gyakorlatának, az urbéri szabályozás folytáni elvesztése miatt, legjelentékenyebb jövedelmi forrásuktól elestek: mostani megfogyott és elszegényedett állapotukban, az 1867-ik évben a régi párbérről fixummá változtatott lelkészi fizetésnek teljesitésére képtelenek. Mig ugyanis 1867 előtt a párbérszerü kivetés folytán, — a tamásdai földkönyvben most feljáró 92 és ½ párt és 42 iskolást véve fel számitási alapul — lelkészi és tanitói fizetésül s gyermekdijképen az egyháztagokra kivettetett 78 frt 34 kr; 45 köböl ¾ véka búza; 11 köböl 2¼ véka aljgabona, — most a jelenleg érvényben levő kulcs szerint egyházi adó kép kivettetik 289 frt 35 kr., 49 köböl 3 véka búza, és 12 köböl tengeri, — úgy, hogy az ezen kulcs szerint kivetett egyházi adó, többeknél az államadó kétszeresét, sőt háromszorosát is meghaladja. Ezen egyházi adóból lett volna fedezendő az egyházi hivatalnokok fizetésén kivül, az egyház minden szükséglete; — de mert a lelkész és tanitó fizetéseül kivetett adó nem folyt be mindenkitől, az összes egyházi adó czimén bejöttből elégittettek ki az egyházi hivatalnokok, azonban ezek is csak ugy, hogy az utóbbi három évben a gondnokok a lelkész által bepereltettek, — mely eljárás miatt, egyfelől az egyház közszükségei fedezésére, évek óta semmi sem folyt be, — más felől másfél év óta a gondnokságot senki sem vállalta fel, — félvén, hogy a közelebbi évek gyakorlata szerint befog pereltetni az egyházi hivatalnokok fizetéseért s kénytelen lesz azt sajátjából teljesiteni. Ezen visszás állapot megszüntetése czéljából inditványozza az e. m. küldöttség, hogy Tamásdán a lelkészi és tanitói állomás egyesittessék, s ezen lelkész-tanitó fizetése következőleg állapittassék meg:

1. az 1873-ban egyházkerületileg megerősitett lelkészi díjlevél 1. 2. 3. pontja mint fixum fizetés, — annak kijelentése mellett, hogy a tengeri helyett alj gabona tétessék, — változtassék a régi gyakorlat szerinti párbér fizetésre, midőn minden házaspár 40 krt, 1 véka buzát, ½ véka alj gabonát fizetett.

2. a 4. pont alatti 12 öl fa hagyassék ki.

3. az 5. 6. 7. 8. 9. pont alatti maradjon változatlanul.

4. a tanitói fizetés (az 1873-ban egyházkerületileg megerősitett díjlevelet véve fel) a 3. pont alatti 6 öl fa kihagyásával, és a 4. pont alatti 22 hold kivételével, — melynek jövedelme jövőre az egyház közszükségei fedezésére fordittassék, — a lelkész tanitót illesse,"

mint a mely lelkész-tanitói díjlevelet, egyfelől magok a tamásdaiak az e. m. küldöttség jelenlétében elfogadtak, — másfelől, mint a mely díjazás mellett Kincses Pál jelenlegi lelkész, Tamásdán az egyesitett lelkész-tanitói teendőket ideiglenesen teljeseiteni igérkezett. E lelkész-tanitóság f. 1875. nov. 1-én léptettessék életbe s Izsó Károly, — mint önhibáján kivül állomásától elesett tanitó, — másutt alkalmaztassék tanitóul. — Utasittassék a tamásdai egyház, hogy egyházi hivatalnokainak hátrányban levő fizetését f. 1875. nov. 1-éig hiány nélkül adja ki, — egyházi épületeit a legrövidebb idő alatt javitsa ki, — az iskola-szobát, a szomszédos kamra hozzá csatolásával — nagyobbitsa meg; — az 1872-ik évben választott presbyteriumát haladéktalanul egészitse ki, — gondnokot válaszon; — s az egyházi adót már a folyó 187⅝-ik egyházi évről a párbérszerü kivetés alapján vesse ki és szedje be.

Végül, nevezett e. m. küldöttség, a 60·1875. számu megbizatásból folyólag beterjeszti, hogy Tamásdán a lelkészi telekből 140□°, a tanitói telekből szintén 140□° sajáttitatott ki a Körös-szabályozó társulat által árterül, négyszögölenként 40 krjával, melyért jár 112 krt, — továbbá a lelkészi telken levő ültetvényekért jár 12 frt, — a tanitói telken levőkért pedig 18 frt, ezen összegből a vizszabályozó társulat már kifizetett 86 frtot, a hátralevő özszeget pedig akkor fizeti ki, midőn a nevezett 284□° terület telekkönyvi átirására, az egyházi főhatóság az eng edélyt megadta, — mely engedély a küldöttség véleménye szerint azon megjegyzés mellett volna e. megyénk részéről megadandó, — hogy a lelkészi telken levő ültetvényekért járó 12 frt kizárólag Kincses Pált illesse, — mint a ki régebben használván a kertet, abban ültetéseket csinált; — a tanitói telken levő ültetvényekért járó 18 frtból 5 frt Izsó Károly tanitót illesse, — mint a ki csak két év óta lévén Tamásdán, kizárólag a kertben levő szőlő ültetést eszközölte, — a többi 13 frt pedig az ártérül kisajátitott 280□° terület árával — a 112 frt — együtt 125 o. é. frtban, ingatlan vételére fordittassék, melynek használata a lelkész-tanitó javadalmát képezze.

Ezen küldöttségi véleményes jelentéssel kapcsolatban olvastatott Tamásda község egyházi előljáróinak s közlakosainak azon kérvénye, melyben a lelkészi hivatal beszüntetését, — egyházuknak, mint leány egyháznak a bél-zerindihez csatolását, — s Tamásdán pusztán csak a tanitói hivatal fentartását kérik.

Egyházmegyei gyülésünk, sajnálattal értesült a tamásdaiak nyomasztó anyagi helyzetéről, s egyházuk zilált állapotáról, s miután a beterjesztett küldöttségi jelentésből részletes tájékozást s alapos meggyőződést szerzett a mostani helyzet tarthatatlan és igazságtalan volta felől; — tekintettel arra, hogy Tamásdán, — hol más vallású és ajkú lakosság közt élnek reformált egyházunk tagjai, — vallásunk érdeke, s a hivők lelki gondozásán kivül nemzetiségünk is sürgetve parancsolja az anya-egyház fenntartását, — még akkor is, ha e fentartási eszközöket most kellene áldozat árán előteremteni: — a lelkészséget és tanitóságot ideiglenesen egyesiti a lelkész kezében, — e lelkész-tanitó fizetéséül, — a tamásdaiak által az e. m. küldöttség előtt kölcsönösen elfogadott — a következő díjlevél állapittatván meg:

1., minden házaspár fizet — mint lelkésznek — 40 krt, 1 véka búzát, $^1/_2$ véka aljgabonát; — az özvegyek fél bért fizetnek;

2., 41 hold (1100 □ öles) szántó föld, 2 hold tehén nyomás, — mely földek után 21 hold szántó földtől az egyház fizeti az adót, — 20 hold szántóföld és 2 hold tehénnyomás után pedig a lelkész.

3., $^1/_4$ sessió ($10^1/_2$ hold) föld munkáltatásáért váltság dijúl fizet az egyház 21 frt 30 krt, — tehát a $^2/_4$ sessió (21 hold) föld után 42 frt 60 krt.

4., 3 o. é. frt, 5 font gyertya helyett.

5., Palástdij (stóla) az egyházkerületi rendelet szerint.

6., Szabad örletés helyett 6 o. é. frt.

7., Minden házaspár — mint tanitónak — fizet 20 krt, $^1/_2$ véka buzát, — az özvegyek félbért.

8., Minden iskolába járó gyermek után fizetnek a szülék negyven krt, és egy véka búzát.

9., Temetési dij az egyházkerületi rendelet szerint.

E lelkész-tanitóság 1875. november 1-én lép életbe, s ennek teendőivel e. m. gyülésünk ideiglenesen Kincses Pált bizza meg, elvárván tőle, hogy lelkész-tanitói ujabb állásában, nemcsak kettős tisztét hiven betölti, — de eszélyes s tapintatos bánásmód által a tamásdai egyházban oly régen nélkülözött rendet és belbékét is helyreállitni buzgólkodik. A tamásdai e. előljáróságnak pedig meghagyja e. m. gyülésünk, hogy presbyteriumát haladéktalanul egészitse ki, — gondnokot válasszon, — egyházi hivatalnokainak 1875. november 1-ig járó hátrány fizetését mielőbb teljesitse, — egyházi épületeit javitsa ki, az iskolaszobát, a szomszédos kamra hozzácsatolásával nagyobbitsa meg, — az egyházi adót már a f. $1875^5/_6$-ik egyházi évről a párbérszerü kivetés alapján szedje be; — a régibb tanitói fizetést képezett 22 hold föld jövedelmét, — 1875. november 1-től kezdve az egyház közszükségei fedezésére forditsa, — s ugy erről, mint általában a fentebbi e. megyei meghagyások teljesitéséről a canonica visitationak, s általa az e. megye elnökségének részletes jelentést tegyen. Ha pedig a tamásdai egyháztagok, még a jelen, — helyzetükön méltányosan könnyitő, — e. megyei intézkedés után is vonakodnának a fentebbi e. megyei meghagyások teljesitésétől: közigazgatási uton lesznek arra kényszeritendők, — mely czélból a szükséges intézkedések megtételére, az e. megye esperese ezennel megbizatik. — Izsó Károlyt mint önhibáján kivül állomásától elesett tanitót, alkalmazás végett ajánlja e. megyei gyülésünk az elnökség gondoskodó figyelmébe.

Végül a tamásdai lelkész és tanitó beltelkéből ártérül kisajátitott 280□° területet illetőleg, a telekkönyvi átirásra vonatkozólag kért egyház főhatósági engedélyt e. megyei gyülésünk a maga részéről azon feltétellel adja meg, hogy a kisajátitásért járó 142 o. é. frtból 12 frt Kincses Pált, — 5 frt Izsó Károlyt illesse, — a fennmaradó 125 frt pedig ingatlan vételére forditassék, melynek használata a lelkész-tanitó javadalmát képezze. Ezen e. megyei végzés helybenhagyás és megerősités végett a tiszántuli egyházkerület közgyülésére hivatalból felterjesztetik.

65. szám.

A lelkészi egyesület, tekintettel e. megyénk azon gyakorlatára, hogy ott hol az elhalt lelkész családjának kegyeleti év adatik, — azt egyházaink kivétel nélkül az ujonnan választott lelkész hivatali fizetéséből adják meg, — s igy sok reábeszélés mellett is, nem a saját, de más jogos illetményéről rendelkeznek; — e visszás állapot megszüntetése végett e. megyei végzéssé tétetni kéri, hogy 1876. január 1-től fogva a n.-szalontai e. megyében rendes lelkészül alkalmazott pap, elhunyt hivatali elődje családjának gyámolitására, első évi fizetéséből, — a kegyeleti évet helyettesitőleg bizonyos e. megyeileg meghatározott átalányt fizetni köteles, — mely átalány ott, hol az elhunyt lelkész gyámdijra jogositott utódot nem hagy, az e. megyei lelkészi gyámintézet pénztárába fizetendő. Ezen kegyeleti évet helyettesitő átalány 5 évről 5 évre a lelkészi dijlevelek osztályozásával kapcsolatosan oly módon állapitandó meg, hogy az értékelt lelkészi fizetésből a stola és lakás — mint természetszerüleg a fungens papot illető — levonatván a fenmaradó összeg felét képezze az. Az eképen már értékelt és osztályozott lelkészi dijleveleket, — a kegyeleti évet helyettesitő átalány kimutatásával együtt, — továbbá a lelkészi gyámintézet ujabban átdolgozott alapszabályait, — azon kéréssel terjeszti be a lelkészi egyesület, hogy azokat e. m. gyülésünk helybenhagyni, megerősiteni, — a n.-szalontai e. megyében levő rendes lelkészekre kötelező erejüvé tenni kegyeskedjék;

e. megyei gyülésünk, a lelkészi egyesületnek a kegyeleti évre vonatkozó beterjesztését, méltányolván, — azt teljes egészében magáévá teszi s végzésileg mondja ki, hogy a n.-szalontai e. megyében 1876. január 1-től fogva rendes lelkészül alkalmazott pap, elhunyt hivatali elődje családjának gyámolitására, — s ennek nem léte esetén a papi gyámintézet javára, — első évi fizetéséből, az e. megyeileg meghatározott kegyeleti évet helyettesitő átalányt fizetni köteles. E kegyeleti évet helyettesitő átalány, a lelkészi dijlevelek osztályozásával együtt, — 5—5 évi időtartamra határoztatik meg az e. megyei gyülés által, — s most az 1876. január 1-től 1881 január 1-ig terjedő öt évi időközre következőleg állapittatik meg:

az I-ső osztályú: kegyeleti átalány:		a II-ik osztályú: kegyeleti átalány:	
ágyai lelkészség után	332 ft	árpádi lelkészség után	342 ft
b.-böszörményi	450 ft	anthi	270 ft
erdőhegyi	389 ft	aradi	324 ft
f.-gyarmathi	377 ft	bajji	260 ft
gyantai	514 ft	belényesi	317 ft
geszti	440 ft	erdő-gyaraki	260 ft
komádii	460 ft	fenesi	224 ft 50 k.
köte-gyáni	400 ft	harsányi	347 ft
mező-gyáni	370 ft	homorogi	280 ft
mező-sasi	355 ft	k.-apáthi	234 ft
nagy-szalontai	500 ft	pankotai	266 ft
nagy-zerindi	360 ft	szemlaki	245 ft
okányi	345 ft	tárkányi	290 ft
sarkadi	520 ft	tamásdai	267 ft
tenkei	440 ft	szent leányfalvai	225 ft
ugrai	435 ft	vadászi	330 ft
nagy-szalontai	500 ft		
peregi	500 ft		
zsadányi	336 ft		

a III-ik osztályú: kegyeleti átalány

bél-zerindi lelkészség után	208 ft
boros-sebesi	108 ft 50 kr
gyoroki	130 ft
remetei	215 ft
sonkolyosi	132 ft
szakálli	194 ft
s.-keresztúri	190 ft
b.-ujlaki	206 ft

Végül a lelkészi gyámintézet ujonnan átdolgozott alapszabályait helybenhagyja s megerősiti e. m. gyülésünk s azokat mint köteles erejü rendszabályokat jegyzőkönyvébe igtatja.

A n.-szalontai ref. egyházmegyében levő lelkészi gyámintézet alapszabályai.

I. Czél.

1. §. Czélja az intézetnek a lelkészeket, özvegyeik és árváik elhagyatott sorsa feletti aggodalomtól, legalább részben megszabaditani; továbbá a szolgálatra

képtelen lelkészeket gyámolitani; — majd anyagi ereje gyarapodtával, — az elaggott lelkészek nyugdijazásáról is gondoskodni.

II. Tagok és jövedelem.

2. §. A gyámintézet kötelezett részvényes tagjai minden a n.-szalontai ref. egyházmegyében levő rendes ref. lelkészek, kik is jövedelmeikhez képest 3 osztályba soroztatván, az első osztálybeliek 30 frt, a második osztálybeliek 20 frt, a harmadik osztálybeliek 10 frt évenkénti részvénydijt tartoznak fizetni.

3. §. Minden ujonnan belépő tag, — az első három évben, részvénydijának kétszeresét fizeti.

4. §. A változás folytán, — felsőbb osztályu egyházba lépett lelkész, — részvénydiját, — az első évben kétszeresen fizeti.

5. §. A segéd, helyettes, — és időközi lelkészek, mint ilyenek, a szerint a mint fél vagy egész lelkészi fizetést élveznek: fél vagy egész részvénydijt fizetnek, a 3. és 4. §. fentartásával.

6. §. Ha a gyámintézet valamelyik tagja ugy hal el, hogy sem özvegyet, sem gyámdijra jogosult árvát nem hagy hátra: ezen esetben, az elhunyt tag családját illető kegyeleti átalányt: a lelkészi gyámintézet örökli; azon esetben pedig, ha valamelyik tag elhunytával özvegy, és gyámdijra jogosult árvák maradnak, — ezek, — a szerint a mint fél vagy egész fizetést huznak — ugy a halálozási mint a kegyelmi évben, — midőn t. i. a kegyeleti átalányt elvezik, — kötelesek a gyámintézeti rendes részvénydijt fél, vagy egész részben befizetni.

7. §. Jövedelmi forrást képeznek továbbá az egyházak, s buzgó érdeklődők alapitványai, évi járulékai, valamint az egyházmegyei gyűlés által e czélra engedményezett egy vasárnapi perselypénz évenkint, s végre a gyámintézeti tőke szaporuléka.

III. Gyámdij osztalék.

8. §. Tekintet nélkül arra, hogy a gyámintézet tagjai minő osztályzat szerint fizették részvénydijukat, családjuk egyenlő gyámdijosztalékban részesül.

9. §. Meghatároztatván az egyházmegyei gyűlés által a gyámdijosztalékra forditandó összeg, — mi azonban a pénztárnoki fizetéssel együtt, a gyámintézet évi jövedelmének kétharmadát soha sem haladhatja meg, abból

a.) az oly tag özvegyét, ki húsz, vagy több éven át fizetett részvény-dijt, egy egész részlet,

b.) az oly tag özvegyét, ki 10— 15 évig fizetett részvénydijt $^3/_4$ rész,

c.) az oly tag özvegyét, ki 10 éven alul fizetett, $^1/_2$ rész fogja illetni.

Megjegyeztetik, hogy ha valamelyik lelkész, egyházitételileg mozdittatott el hivatalától, vagy önként mondott le arról, részvénydijának pontos fizetése által családját a gyámintézet jótéteményében részesitheti.

10. §. A nyomor, vagy más szerencsétlenség által hivatal képtelenné vált lelkész, családjával együtt, az esedékes gyámdijosztalékot húzza; ha azonban később olyan hivatalba lép, melynek jövedelme egy harmadik osztályú lelkészséggel felér gyámdijosztalékban többé nem részesülhet, de családja részére — a részvénydij pontos fizetése által — a gyámdijosztalékot biztositathatja.

11. §. Hogy mily arányban osztassék ki férj, nő s gyermekek közt a netaláni osztalék, azon esetben, ha férj és nő együtt nem élnek, erről egyházmegyei gyűlés esetről esetre rendelkezik.

12. §. Minden árva, az anyát illető gyámdijosztaléknak $^1/_4$-ét kapja, ugy azonban, hogy az árvákat illető összes gyámdijosztalék, egy egész részletnél többet nem tehet. Azon esetben, ha az anya férjhez megy, az árvák az esedékes gyámdijosztalékban tovább is részesülnek.

13. §. Ha csak árvák maradnak

a.) egy árva fél,

b.) 2—4 árva egy egész részlet gyámdijosztalékot kap; ha pedig négynél

többen volnának, a négyen felül mindenik árva egy negyed gyámdijosztalékban részesül.

14. §. A gyámdijosztalékban részesités kezdődik a kegyelemév elteltével, vagyis midőn az özvegy, vagy árva, az egyháztól jövedelmet nem kap; megszünik pedig:

I. az özvegyre nézve:

a.) ha férjhez megy,

b.) ha meghal;

II. az árvákra nézve:

a.) ha a segélyezésre kitüzött határidő letelik, mely is a fiárvák közül a tanulókra a 20-dik, a többiekre nézve némi különbség nélkül a 18-dik év eltelte, kivételt tesz a nőknél a férjhez menetel, mi a segélyezést előbb is azonnal megszünteti,

b.) ha meghalnak.

15. §. A gyámdijosztalékban részesülő özvegy s árvák időközbeni elhalása esetén, a dijosztalék minő arányban kiadása, — általában ki — vagy nem adása felett, — valamint a nyomorult árváknak időntúli, — s minő arányban segélyezése felett — az egyházmegyei gyülés intézkedik.

IV. Kezelés.

16. §. A gyámintézet ügyeit egy hét tagu választmány és egy pénztárnok vezeti, ki is 60 ft évi fizetést nyer, s irodai átalányúl 10 frtot.

17. §. Mind a választmány, mind a pénztárnok, a gyámintézeti tagoknak, az esperesi hivatalhoz beküldött s az egyházmegyei gyülésen felbontandó szavazatai által, 3 évi időközre választatik; a választandók egyházi vagy polgári állására való tekintet nélkül, mely választmány elnököt, számvevőt s jegyzőt saját kebeléből maga választ.

18. §. Mind a választmány, mind a pénztárnok, intézkedéseikért köztörvényileg felelős.

19. §. A választmányi elnök, vagy akadályoztatása esetén a legidősb választmányi tag képviseli az intézetet s hivja össze annak gyüléseit, és pedig rendesen szeptember hóban, — a pénztári számadás megvizsgálása végett, — továbbá az évenkénti helyosztó egyházmegyei gyülést előzőleg, az évi bevételek s kiadások egybevetése, a szükségelt utalványozások megtétele czéljából; az elnök köteles a pénztár állásáról az évenkinti helyosztó gyülés alkalmával jelentést tenni, a választmány végzéseinek érvényt szerezni s általában arra ügyelni, hogy az intézet érdekei mindenütt védve s előmozditva legyenek.

20. §. A választmány kötelessége az elnök felhivására összejönni, a bevételi s kiadási utalványozásokat megtenni. a pénztári számadást felülvizsgálni. különösen a kölcsönök elhelyezésére felelősség mellett ügyelni, a gyámintézet alapszabályai megtartása felett őrködni s általában az intézet jólétét munkálni.

21. §. A pénztárnok kötelessége: nyugták és ellennyugták mellett rendszeres számadást vezetni, azt évnegyedenként a számvevő elé, félévenként a választmány felülvizsgálása alá terjeszteni; a kötelezvényeket a választmány utalványára kiállitani és őrizni, a hátrányokat kimutatni, fizetésre felszólitani, s nem fizetés esetén a választmány elé terjeszteni, a gyámdij osztalékot a választmány utalványára pontosan kifizetni, mit azonban a segélyezés végett, — nála jelentkező özvegyeknél csak is életben letelt s özvegységet, — az árváknál pedig életben lételt igazoló bizonyitvány és keresztlevél elömutatása mellett lehet. Tartozik a pénztárnok rendes pénztári naplót vezetni, a bevétel s kiadás pontos kimutatására; továbbá egy követelésikönyvet, melyben az adósok részére különlap nyitandó, a tartozás, kamat, ezek törlesztése s lefizetése bejegyzésére.

Minthogy pedig az 1876. január 1-től kezdve a felemelt részvénydijak fizetése lép életbe, minden zavar és lehető jogsérelem elkerülése tekintetéből, utasitatik a pénztárnok, hogy 1875. deczember 31-ig a gyámintézeti pénztár könyveit zárja le, — s arról, mint régi tőkéről, az eddigi gyakorlat szerint — folytonosan olyan számadást vezessen, mely kitüntesse, hogy a tagok régibb arányu befizetése szerint, s az 1875-dik deczember 31-iki tőke szaporulata folytán minő jövedelem

volna? ennek $^{2}/_{3}$-ada képezvén az alapszabályok 9-ik §. értelmében, a gyámdij osztalék alapját. — Köteles továbbá a pénztárnok, az 1876. év januártól — mint a felemelt részvénydijak életbe léptetése idejétől fogva, — a gyámintézet uj tőkéjéről, — elkülönitett rendszeres számadást vezetni, és a kettős könyvelést, mint addig elkülönitetten folytatni, mig a régi tőkéből (1875. deczember 31.) gyámdijra jogositottak közül csak egy is él, mikor aztán a két tőke összefoglaltan, számadásilag is együtt kezelendő leszen.

22. §. A számvevő tartozik a pénztár kezelését örködő figyelemmel kisérni annak állásáról legalább évnegyedenként tudomást szerezni, a számadást a választmányi ülések előtt megvizsgálni s arra vonatkozó jelentését a számadással, a hátrányosok kimutatásával együtt a választmány elé terjeszteni.

23. §. A választmányi jegyző kötelessége, úgy az ülésekről, mint a pénztárra vonatkozó beadványokról rendszeres jegyzőkönyvet vezetni.

24. §. 1876-tól fogva, a gyámintézeti év, a polgári évre tétetvén át, — az évi részvénydijak mindég az esztendő 3 első hónapjában fizetendők le a gyámintézeti pénztárnoknál, — igazolásul vagy a pénztárnok nyugtája, vagy a postai vevények szolgálván; — a ki részvény diját 3 hó alatt nem fizeti be, az 10% késedelmi kamatot fizetni köteles, — ha pedig valamelyik gyámintézeti tag, — részvénydiját s az azután járó késedelmi kamatot 1 év alatt sem fizetné be: peres úton kényszerittetik annak teljesitésére.

V. Kölcsönzés.

25. §. A gyámintézeti tőkének gyümölcsözés végetti elhelyezése csak is a választmány utalványa mellett történhetik, — a választmányt illetvén úgy a kamatlábnak, mint a szerződés szövegének megállapitása, — e tárgyu intézkedése tudomás végett az egyházmegyei gyülésre felterjesztendő lévén.

26. §. Kölcsön nyerésre megkivántatik az irásilag folyamodó vagyoni állapotának hiteles kimutatása, és ha elegendő fekvősége nem volna, két teljes biztosságot nyujtó kezes állitása, kiknek birtok bizonylata is mellékléndő.

27. §. A 26-ik §. megtartása mellett a gyámintézet tagjainak és az egyházaknak elsőség adatik a kölcsön nyerésnél, úgy azonban, hogy lelkész, fizetése felének értékéig terjedő kölcsön összeget nyerhet; az egyházak pedig előljáróiknak a kötvényben határozottan megnevezendő ingatlanaik jelzálogolása folytán s egymásérti kölcsönös jótállása mellett részesülhetnek kölcsönben.

28. §. Magánzóknak, hiteltelekkönyvi kivonattal igazolt ingatlan birtokra, elsőségi betáblázás mellett, adatik kölcsön.

29. §. Ha biztosan ki nem kölcsönözhető összeg marad a pénztárba, az, 50 frton felül, takarékpénztárba helyeztetik el.

30. §. A kölcsönt nyerők köteleztetnek a felvett összeg fél évi kamatjait előre kifizetni, és pedig első izben a pénz felvételekor, — azután mindég a fél év első havában, — mit is ha bár mi okból elmulasztanának, 10% késedelmi kamatot fizetni kötelesek; ki a kamatfizetést $^{1}/_{2}$ évig nem teljesiti, annak a tartozási tőke is felmondatik, s az rajta kamataival és költségeivel együtt peres uton behajtatik.

31. §. Ha gyámintézeti tag nyer kölcsönt, a kölcsönösszeg $^{1}/_{10}$-ét évenkint törleszteni köteles; mit is ha elmulasztana, a kölcsön felmondatik.

32. §. A kölcsönösszegnek, évenkinti 20% törlesztése, nem gyámintézeti tagtól is elfogadtatik.

66. szám.

Olvastatott a $^{34}/_{1875}$. számú e. megyei végzés által, a tiszántúli egyházkerület által kiadott „népiskolai tanterv“ s a szalontai tanitói testületnek erre adott véleményes jelentése alapján részletes „tanterv“ készitésével megbizott e. megyei küldöttségnek munkálata;

minthogy azonban, e munkálat, mint a nevelésügy tág terén, nagy általánosságban tartott, elveket vitató, — elvont elmélkedés, — e. megyénk azon czéljának egyáltalában nem felel meg, hogy a jelzett népiskolai tantervben és véleményben, meghatározott tanárgyakból és tankönyvek szerint mi volna, és minő beosztás mellett e. megyénk jelenleg meglevő népiskoláiban tanitható, — egyszerüen az e. megyei levéltárba tétetik; a szalontai tanitói testület véleményes jelentése pedig, — mint e. megyénknek a népiskolai tantervre vonatkozó megjegyzése, a tiszántuli e. kerületi gyülésre terjesztetik fel. Végül ezen „véleményes jelentés“ Szabó József n.-zerindi, és Nagy Lajos bajji tanitóknak azon megbizatással adatik ki, jelöljék ki, hogy az abban kijelölt tantárgyak, az ott jelzett tankönyvek szerint, e. megyénk jelenlegi népiskoláiban minő beosztás szerint s mily terjedelemben lennének tanithatók? E munkálatuk jövő 1876. január havában, az e. megye elnökségéhez lesz beterjesztendő, hogy igy az, ne talán szükségelt birálatával együtt még a jövő e. megyei gyülésen tárgyalható legyen.

67. szám.

A tiszántúli egyházkerület $^{160}/_{1875}$. számú végzésében, a heves-nagykunsági $^{54}/_{1872}$. számu e. megyei inditvány tárgyában nyilatkozatra; — a $^{199}/_{1875}$. számú e. kerületi végzés pedig, a lelkészi fizetés minimuma tárgyában véleményes javaslat készitésére hiván fel e. megyénket.

E. megyei gyülésünk Ercsey Sándor, Fónagy László, Nagy Sándor és Szél Kálmán tanácsbirákat bizza meg és kéri fel, hogy e. megyénk közelebbi gyülésére, a fentebbi két tárgyra vonatkozólag, véleményes javaslatot terjesszenek be.

68 szám.

A békés-bánáti e. megye, — $^{193}/_{1874}$. szám alatti inditványát, hogy a Gusztáv Adolf egylet, évenként egy úrnapján adakozás végett ajánltassék gyülekezeteink figyelmébe:

azon módositással fogadja el e. megyénk, hogy a canonica visitátió alkalmával hivassanak fel egyházaink, a jótékony és áldásos működéséről annyira ismert Gusztáv Adolf egylet pártolására.

69. szám.

A szathmári e. megye $^{195}/_{1874}$. sz. a. inditványát, hogy t. i. minden elválasztott lelkész, az esperesi engedély kiadása után 14 nap alatt hivatala el- vagy nem-fogadásáról határozott választ adjon, és azt, az espereshez is bejelentse, — ellenesetben lemondottnak tekintetvén,

e. megyénk elfogadja, — s a tiszántúli e. kerületbe leendő alkalmazás végett ajánlja.

70. szám.

A debreczeni e. megye azon intézkedését, „hogy a tanitók közül kik a tanitó képességi vizsga letételét elhanyagolnák, — mint szintén, kik a képezdei tanfolyam teljes bevégzése előtt alkalmaztatnak tanitókul: tartoznak évenként két vizsgát, és pedig halogatás nélkül, fokozatosan, oly feltétel mellett temni, hogy ennek elmulasztása esetén, állomásaikon semmi szin alatt nem maradhatnak, — tanitókul nem tekinthetnek, — mely is a tiszántúli e. kerület $^{197}/_{1875}$. számu végzésében az e. megyék figyelmébe, hasonló eljárás követése végett ajánltatik,

e. megyei gyülésünk, a n.-szalontai e. megyében levő tanitókra nézve kötelező erejünek nyilvánitja, — s határozatilag kimondja, hogy azon tanitók, a kik vagy képességi igazolványnyal nem birnak, vagy a tanitó képességi vizsga letételét hanyagolják, — vagy a képezdei tanfolyam teljes bevégzése előtt alkalmaztatván tanitókul, ennek tantárgyaiból a vizsgát nem tették le: kötelesek a tanitó képességi vizsgát, — illetőleg a képezdei tanfolyam vizsgáit halogatás nélkül, fokozatosan, évenként két vizsgát téve — letenni, — mit is ha elmulasztanának, — különben is ideiglenes minőségben meghagyott tanitói állomásukon semmi szin alatt nem maradhatnak s tanitókul nem tekinthetnek. Ezen e. megyei határozatnak, az e. megye tanitóival körlevélbe leendő közlésére, az e. megye elnöksége kéretik fel.

71. szám.

A tiszántúli egyházkerület 135.—1875. sz. végzésében arra kötelezvén a tárkányi egyházat, hogy volt lelkésze, Gál Mihálynak 1875. április 24-ig a tárkányi lelkészi fizetés fele részét kiszolgáltassa, — nehogy a lelkészi félfizetés kiszámitásánál, a perben álló felek között, ujabb surlódás támadjon, az e. megye esperese a

felek kölcsönös kérése folytán is, — egy küldöttséget bizott meg, a Gál Mihályt illető papi fél fizetés részletes kiszámításával, — mely küldöttség e tárgyú munkálatát az esperesi hivatalhoz, általa e. megyei gyűlésünkhöz beterjesztette; — ezen előterjesztéssel kapcsolatban a tárkányi egyház e. m. gyűlésünkhöz intézett kérvényében annak előadása után, hogy mivel papi félfizetés czimén, Gál Mihályt illető tartozását már legnagyobb részben lerovta, egyfelől a lelkész választás elrendelését, másfelől annak végzés általi eldöntését kéri, tartozik e, mint ezt Gál Mihály követeli

a) a gondnok, egyházfi és bábák után is párbérfizetéssel,

b) köteles-e, az 1872. évi arattatás czimén felszámitott 17 frtot kifizetni.

c) s végre a fizetés-képtelen szegényként kimutatott 8 pár után köteles-e a párbért megfizetni, s ha igen, minő alapból?

Egyházmegyei gyülésünk, a tett esperesi intézkedést helyeslő tudomással vevén, — utasitja a tárkányi egyházi elöljáróságot, hogy mivel úgy Tárkányban, mint vidékén, a bevett ős gyakorlat szerint — a gondnokok, egyházfiak és bábák mindég fel voltak mentve a párbér fizetése alól, e czimen valamint eddig nem fizetett lelkészének, ugy most se fizessen Gál Mihálynak párbért; ellenben tény lévén az, hogy 1872. évben Gál Mihály, saját költségén végeztette az aratást, az e czimen felszámitott 17 frtot, — valamint a szegényül felmutatott, de az esperesi küldöttek által olyanokul el nem fogadott 8 pár után eső párbér tartozást, az egyházi közpénztárból fizesse ki volt lelkésze Gál Mihálynak, — és pedig tegye ezt, törvényhatósági személy — az illető szolgabiró — jelenlétében és nyugtázása mellett, s mihelyt az ekkép teljesitett fizetésről szóló, hatóságilag is előttemezett nyugtát a tárkányi egyházi elöljáróság az esperesi hivatalhoz beterjeszti, az e. megye elnöksége, a lelkész választást elrendelendi. Azon nem várt esetben pedig, ha Gál Mihály e fizetést el nem fogadná, birói kézhez tétessék le az, — s az erről kiállitott hivatalos bizonylat terjesztessék be az esperesi hivatalhoz.

72. szám.

Tenkei lelkész, Mészáros Gyula, — annak előadása után, hogy a megválasztásáról szóló jegyzőkönyvben, — melyet pedig ő a megválasztott lelkipásztor, fizetését kötelező és szabályozó okmányul tekint — nemcsak nincsen személyileg megnevezetten kötelezve, — a kegyeleti év fejében, hivatali elődje, néhai Muhi Sámuel családja javára kikötött 400 frt fizetésére, — sőt abban, nyiltan és határozottan, a tenkei h. h. egyház kötelezettsége van kimondva, — e. megyei gyülésünkhöz intézett kérvényében. a néh. Muhi Sámuel kegyeleti éve fejében kikötött 400 frtnak ki által leendő fizetésére vonatkozó okmányok megvizsgálása után, annak e. megyei határozat általi eldöntetését kéri; ki tartozik a kegyeleti átalányt fizetni, melyet a tenkei egyháztanács tagjai közül többen reá tolni igyekeznek.

Miután tenkei lelkész Mészáros Gyula választási jegyzőkönyvében szóról szóra ez áll: „továbbá, miután előbb az egyház-község elöljárói által az 1874. május 28-ról kelt 2. számú azon határozat, melyben az elhunyt lelkész özvegye Muhi Sámuelnénak, a ¡kegyeleti év fejében 400 frt négy éven áti egyenlő részletekben ajánltatott meg, — az egyház elöljárói s a jelenlevők által akként módosittatik, hogy a felajánlott 400 frt, az első évben két egyenlő részletben, — még pedig 1875. szeptember 29-én 200 frt, deczember 31-én ismét 200 frtban fizetni köteleztetett, a választást megkezdettnek nyilvánitá;" kötségen kivüli, hogy a választási jegyzőkönyv, a kegyeleti átalányul megajánlott 400 frtnak ki által leendő fizetését, sem a tenkei egyházra, sem Mészáros Gyulára, illetőleg a választandó tenkei lelkészre nézve kötelezőnek ki nem mondotta, — intézkedvén már e tárgyban a tenkei egyháztanács, — a választási jegyzőkönyben is hivatolt 1874. május 28-ki gyülésének 2. számú jegyzőkönyvében; — minthogy pedig ezen egyháztanácsi jegyzőkönyvet Mészáros Gyula e. megyei gyülésünk felhivása után sem mutatta fel, sem annak tartalmát, azon okból nem közlötte gyülésünkkel, — hogy az tőle jelen helyzetében jogosan nem is kivánható; — e. megyei gyülésünk a tenkei egyháztanács fentebbi végzésének tekintetbe vétele nélkül, azon okból, mert e. megyénknek általánosan bevett gyakorlata az, hogy ott, hol kegyeleti év adatik, - azt az illető egyházi elöljárók mindég az ujonnan választott lelkész fizetéséből és terhére ajánlják meg: a Muhi Sámuelné kegyeleti éve fejében kötelezett 400 frt fizetésére az ujonnan választott lelkészt, Mészáros Gyulát kötelezi, annyival is inkább, mert az e. megyei tanács öt tagja egyhangulag tanuskodik arról, — és ezt bármely bíróság előtt ezennel fel is ajánlja, — hogy midőn néh. Muhi Sámuel temetése alkalmával „a tenkei elöljáróságot, a kegyeleti év fejében átalány megajánlására felhivta, — e felhivásában indokúl használta azt, hogy a megajánlott kegyeleti átalány, e. megyénk bevett szokása szerint, — az ujonnan választandó lelkész fizetéséből lesz teljesitendő. Ezen e. megyei itélet

az azt fellebbező Mészáros Gyula kivánatára a tiszántúli egyházkerület közgyülésére terjesztetik fel.

73. szám.

Tabajdi Lajos, b.-böszörményi lelkész, azon körülménytől indittatva, hogy Biharmegye törvényhatósága f. é. szeptemberi közgyülésének 464. sz. a. határozatával a m.-keresztesi járáshoz tartozó 9 község, majdnem kizárólag ref. vallásu lakosságát, 50 o. é. frtig terjedhető birság terhe alatt, lovaikkal együtt f. é. október 24-én, tehát vasárnap délelőtti 10 órára, bizonyos szemlére rendelte be, — s igy hatósági rendelete által 9 község ezrekből álló lakosságát, — sulyos büntetés terhe alatt, — ünnepük megrontására kényszeritette, — holott a törvényes eljárások alkalmával még egyes egyéneknek is tiszteletben tartatnak azon igényei, melyeket azok ünnepeik megtarthatása tekintetéből formálnak, felkéri e. megyei gyülésünket, hogy ez alkalomból átiratilag keresse meg és kérje fel Biharmegye törvényhatóságát az iránt, miszerint végzésileg ne kényszeritse a községek népét vasárnapokon és ünnepeken oly foglalkozásokra, melyek a keresztyén ünnep fogalmával és czéljával össze nem egyeztethetők.

E. megyei gyülésünk, ma midőn a társadalom minden rétegét tüzként bejáró anyagiasság, a vallásosságnak és kegyeletességnek utolsó szálát is majd nem végkép kiszáritotta; gyászos jelenségül tekinti Bihar megye törvényhatóságának fentebbi, — talán elnézésből eredt — határozatát, — s nehogy a hatósági tekintély által adott példa rombolólag hasson és ismétlődjék, — a tiszántúli egyházkerület közgyülése által megkeresi és felkéri Bihar megye törvényhatóságát, hogy végzésileg ne kényszeritse a községek népét vasárnapokon és ünnepeken olyan foglalkozásokra — a melyek a keresztyén ünnep fogalmával és czéljával össze nem egyeztethetők.

74. szám.

Olvastatott a n. zerindi egyháztanácsnak e gyülésre beadatni rendelt jelentése, az 1871-ik évtől fogva „templom épitési alap" czim alatt évenként 1000 frtban eszközlött kivetés ügyéről; — melyből szomorúan és aggódó lélekkel veszi tudomásul a közgyülés, hogy a megjelölt évtől fogva kivetett, — s befizetni tartozott mintegy 6000 frtnyi jelentékeny összegből, csak 29 frt van tényleg befizetve, — a többi pedig — évről évre a kamatokkal is szaporodva — kint van, illetőleg nem is fizettetett még be az egyháztagok által. — Ugyan ezen jelentésében a n.-zerindi egyháztanács, — érintvén azon okokat, melyeknek szomorú eredményeként tekinthető — az egyház jelenlegi helyzete; — kéri az egyházmegyei közgyülést, küldene ki kebeléből pár megbizottat, kik a helyszinén a község lakosainak s az egyház tagjainak anyagi körülményeiről közelebbi meggyőződést szerezvén, elfogulatlanúl nyilatkozzanak az iránt, vajon méltányos-e a nagy zerindi egyháztanács azon óhajtása, hogy e templom épitési alap ügyének rendezéséhez több időt nyerjen, mint mennyi az egyházmegyei közgyülés által erre kitüzetett? — Egyebekben is a küldöttek az egyházi elöljáróságnak, a templom épitési alap ügye körül fentforgó nehézségek elháritásában belátásuk szerint segédkezet nyujtsanak.

A nagy-zerindi egyháztanács kérelméhez képest Ercsey Sándor és Szél Kálmán tanácsbirákat küldi ki a közgyülés a n. zerindi egyházba; már most gyülésileg küldetésük egyik főczéljául jelölvén meg nevezetteknek, hogy oda hassanak, miszerint azon aggasztóan nagymérvü hátránytartozások a közelebbi pár év alatt teljesen letörlesztessenek az egyháztagok által.

75. szám.

Olvastatott az aradi ref. egyháztanács bekivánt nyilatkozata az iránt, hogy az ott községivé vált iskolákban a hitfelekezetünk szerinti vallásoktatás miként lett rendezve; — melyben nevezett egyháztanács tudomására hozza a közgyülésnek, hogy a 6 évestől 12 évesig iskolaköteles elemi iskolabeli növendékeket, — a város bármelyik részében járjanak is iskolába — hetenként két órán Somogyi József vallás- és ének-oktató, — a polgári és reál tanodába — a királyi gymnasiumba — és tanitó képezdébe, továbbá a női magán nevelő intézetekbe járó növendékeket

pedig Bökényi János lelkész tanitja és vezérli hetenként négy órán a vallás tantárgyában.

E nyilatkozat megnyugtató tudomásúl vétetvén, az egyház látogató küldöttség az aradi ref. egyházbani látogatását ezentúl úgy lesz alkalmazandó, hogy ott, a jelzett iskolákba s intézetekbe járó gyermekek és növendékek vállásbani oktattatásáról s előhaladásáról magának meggyőződést szerezhessen: — s az egyházmegyei közgyülésre évenként beterjesztendő küldöttségi jelentéseknek, a vallásoktatás ügyének miként állására vonatkozó jelentés, mindig egyik elmaradhatlan részét képezze.

76. szám.

A ménes-gyoroki ref. egyháztanács bemutatja egy az ottani lelkész s egyházgondnok által hitelesitett másolati példányban, Apaffy Mihály volt erdélyi fejedelem adomány levelét 1678-ról, melyben a m.-gyoroki ref. egyház és iskola részére 100 kősó kiadatni rendeltetik. Mellékeli kinyomatott töredékét, azon még teljesen nem kész, — de már sajtó alatt levő egyháztörténeti munkának is, melyben előadatik, hogy a m.-gyoroki ref. egyház és iskola, a fejedelmileg kiadatni rendelt 100 kősót évek során át kapta is, de e jótéteménytől a Rákóczy-féle harczias mozgalmak alkalmával esett el, s azóta nélkülözi. Kéri az egyházmegyei közgyülést, hogy ez ügyet, az általa benyujtott iratokkal együtt, az egyházkerületi közgyülésre fölterjeszteni, s azt a 100 kősó évenkénti kiadatása ügyében, a szükséges lépések nagyobb tekintélylyel leendő megtételére fölkérni szíveskedjék.

A ménes-gyoroki ref. egyháztanács kérvénye s mellékelt okmányai, mint az egyházmegyei gyülés körében is közfigyelmet és érdeklődést keltők, meleg pártolással terjesztetnek föl a legközelebbi egyházkerületi közgyülésre.

77. szám.

Olvastatott az árpádi ref. egyháztanács kérvénye, melyben az egyháznak ma is fentlevő adósságaira, — a toronytetőnek a villám általi szétromboltatására, s az ez által okozott váratlan és jelentékeny ujabb kiadásokra hivatkozva kéri, hogy az erdőhegyi egyház képviselői által a m.-gyáni közgyülésen, gyülés kitartás helyett megajánlott 150 frtnyi tetemes összeg lefizetési kötelezettsége alól, az árpádi egyház mentessék föl.

Tekintettel az árpádi ref. egyházat közelebbről terhelő nehéz körülményekre. — Árpád, — az e. megyei gyülés kitartásának váltságakint 100 frtot lesz köteles fizetni.

78. szám.

A m.-gyoroki ref. egyháztanács bejelenti, hogy a lelkészi állomástól elkülönitett tanitói állomást szervezett, annak fizetés levelét 3 példányban beterjeszti s a már tanitói működését ott meg is kezdett Szabó Imrét tanitói állásában megerősittetni kéri.

Miután a beterjesztett fizetéslevélben foglalt dijtételek összege nem üti meg a 300 frtot; az egyháztanács intézkedése, csak mint ideiglenes hagyatik helyben és erősittetik meg; maga Szabó Imre, mint a kinek, képesitettségét igazoló okmányai nincsenek csatolva a beterjesztett iratokhoz, nem rendes, hanem csak segédtanitóként tekintetik, ezutánra is a lelkész maradván felelős az egyházi hatóságnak az iskola vezetéséről.

79. szám.

A Bajji ref. egyháztanács kérelmezi, hogy temploma és tornya fölépithetése czéljából a segélygyüjtés B.-Zerind, — Tamásda, — Nagy-Zerind, — Fekete-Gyarmat, — Ant, — Erdőhegy, — Ágya, — Vadász és Erdőgyarak szomszédos községekben részére engedtessék meg.

Közgyülésünk a lélekszámban tetemesen megfogyott, s az utóbbi évek alatt több csapások folytán anyagi jóllétéből is sokat veszitett bajji egyház kérelmét megadja, s a segélygyüjtést az elszámlált szomszédos kilencz községben megengedi.

80. szám.

A n.-szalontai egyházmegye tanitói egyesületének nevében, annak elnöke,

Nagy Lajos és egyik tagja Szabó József, hivatkozva a tanitók iránt formált — s évről évre emelkedő igényekre; — panaszosan terjesztetik elő, hogy a terményekbeni fizetés, — mely pedig összes dijaztatásuk legjelentékenyebb részét képezi, — igen silány, valóságos rostaalj minőségben adatik ki legtöbb helyen az egyházak s szülők által részükre; — mely körülmény, mig egyfelől az emberi természetben rejlő okoknál fogva, a tanitóknak, az annyi igyekezetet és erőfeszitést igénylő szent ügy, — a köznevelés és tanitás ügye iránti lelkesedését lohasztja, — addig más felől őket, sok fáradsággal kiérdemelt jövedelmük nem kis részétől is fosztja meg. Kérik a közgyülést, hogy a fizetés kiadatása körül szélesen elterjedett ezen visszaélés meggátolása végett, a küszöbön álló méterrendszer behozatala, — s igy az eddig használatban volt mértékeknek ujakkal való fölcseréltetése alkalmából — a fizetéslevelek ugy is mindenütt tüzetes vizsgálat alá vettetvén, s alaki változásokon menvén keresztül — a terménybeli illetőségeknek pénzzel való méltányos megváltatása iránt, — vagy egyébként, a fenti sérelmet elháritólag, belátása szerint intézkedni méltóztassék.

Miután a terménybeli hivatalos illetőségek pénzzel való megváltásának elrendelése az egyházmegyei közgyülés jogkörét túl haladja; — de meg a kérelem tárgyának ily módoni megoldása maguknak a tanitóknak jól felfogott érdekében nem is volna czélszerű: közgyülésünk jogosnak, s egyházhatósági intézkedést igénylőnek találván a tanitó testület beterjesztett panaszát, megbizza elnökét, az egyházmegye esperesét, hogy a kebelbeli egyházak elöljáróit és népét, egy hathatós köriratban hivja föl e lábra kapott visszaélés megszüntetésére, s tegye komoly kötelességökké az iskolákat fenttartó közegeknek, — az egyházaknak és szülőknek, hogy a tanitók terménybeli illetőségeit ezentul ne szemetes, hanem jó minőségü terményekben szolgáltassák ki; nem kivánhatván a tanitóktól, hogy azok fél- vagy harmad értékü terményeket, akár az egyházaktól, akár a szülőktől elfogadjanak, s magukat azzal, fontos szolgálataikért kielégitettnek, kifizetettnek tekintsék.

Mindezen számokat, f. november hó 12-én hitelesitették N.-Szalontán: Ercsey Sándor, Nagy Sándor.

A 61. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. számokat jegyzette Szél Kálmán, a többi számokat pedig Tabajdi Lajos.

Tárgymutató.

61. Segédgondnok Tisza Kálmán, — Benedek Ferencz s Bölöny Sándor tanácsbirák ezen e. megyei gyülésen meg nem jelenhetnek.
62. E. megyei főjegyző Szél Kálmán, s tanácsbiró Ferenczi Gedeon esküt tesznek.
63. A szakáli templom s iskola alap megvizsgálásával megbizott küldöttség jelentése, s ennek alapján e. megyei határozat.
64. A tamásdai egyház ügyében megbizott e. megyei küldöttség jelentése, s ennek alapján a tamásdai papságnak és tanitóságnak uj fizetés levél melletti egyesitése.
65. Kegyeleti év fejében a lelkészek átalányt fizetni kötelesek; ezen átalánynak a lelkészi dijlevelek osztályozásával 1876. január 1-től 1881. január 1-ig érvényes kimutatása, s a papi gyámintézet módositott alapszabályai.
66. A népiskolai tanterv készitésével megbizott küldöttség jelentése levéltárba tétetik, — a szalontai tanitó testület véleménye az egyházkerületi gyülésre beterjesztetik, s alkalmazásával küldöttség bizatik meg.
67. A tiszántúli egyházkerület $^{160}/_{1875}$ és $^{199}/_{1875}$ számú megbizása, teljesitésére e. megyei küldöttség.
68. Nyilatkozat a békés-bánáti egyházmegye $^{193}/_{1874}$. sz. inditványára.
69. Nyilatkozat a szathmári egyházmegye $^{195}/_{1875}$ sz. inditványára.
70. Azon tanitók, kik a képességi vizsga, — vagy a képezdei tanfolyam vizsgáinak letevését hanyagolják, és fokozatosan évenként két vizsgát nem tesznek le, — tanitók nem lehetnek.
71. A tárkányi egyház részletesen utasittatik a Gál Mihályt illető papi félfizetés teljesitésére.
72. Mészáros Gyula néh. Muhi Sámuelnénak a kegyeleti év fejében kikötött 400 ft fizetésére utasittatik.
73. Biharmegye törvényhatóságához egyházkerületi átirat az iránt, hogy a keresztyén ünnepek megülésében, hatósági végzések ne gátolják a községek lakóit.
74. A n.-zerindi templom épitési alap ügyében e. megyei küldöttség.
75. Az aradi egyház jelentése arról, hogy a ref. vallás tanitását miként eszközli a községi iskolákban.
76. Apaffi Mihály erdélyi fejedelemnek az m.-gyoroki egyház javára tett adománylevele, felterjesztetik az egyházkerületi gyülésre.
77. Az árpádi egyház 100 frtot fizet az e. megyei gyülés kitartásának váltságaként.
78. Az m.-gyoroki tanitóság a beterjesztett csekély fizetés mellett helyben nem hagyatik.
79. A bajji egyház a szomszédos 9 községben segélyt gyüjthet temploma, tornya javitására.
80. Az egyházak előljárói esperesi körlevélben felhivandók, hogy tanitóikat jó minőségű terménnyel fizessék.

Nyomatott Gyulán, Dobay Jánosnál. 1876.